หัวข้อวิจัย การศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงในบริบท ของการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ผู้ดำเนินการวิจัย ดวงตา นามวงษา

ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช อาจารย์ที่

ปรึกษาหลัก

ผศ.ดร.ภูษิต บุญทองเถิง อาจารย์ที่

ปรึกษาร่วม

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการเรียนการ

สอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปี พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปรากฏการณ์และ ความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์ในบริบทการจัดการ เรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 2) ศึกษาความ คาดหวังและการรับรู้ของนักเรียนตามความคาดหวังของครูจาก ปรากฏการณ์ในบริบทการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะ 3) ศึกษาหลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ ในบริบทการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการณ์สอน การสัมภาษณ์ และ การตอบ แบบสอบถาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 35 คน และนักเรียน จำนวน 80 คน จากโรงเรียนสังกัด เครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จำนวน 11 โรง ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ แบบ สังเกตการณ์สอน แบบสัมภาษณ์ครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสอบถามครู และแบบสอบถามนักเรียน สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ความน่าจะเป็นและร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) มีความหลากหลายของ ปรากฏการณ์ในบริบทการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ้ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ ด้านแบบแผนปฏิบัติของครู และด้านภาษา สัญลักษณ์ของครู โดยปรากฏการณ์ที่มีความน่าจะเป็นของ การเกิดปรากฏการณ์สูงสุดในแต่ละด้านตามการรับรู้ของครู ได้แก่ การแจ้งวัตถุประสงค์ การนัดหมายส่งงานพร้อมกัน การ ใช้สื่อที่หลากหลาย การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย และ การใช้ คำแทนตัวว่าครู 2) นักเรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้ตรงตามความ คาดหวังของครู โดยความคาดหวังของครูที่มีร้อยละของการจัด อันดับสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ การทดสอบก่อนเรียนเพื่อ ประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียน นักเรียนประเมินกันเอง ้เพื่อนักเรียนได้ประเมินตนเองและผู้อื่น การใช้สื่อที่หลากหลาย เพื่อบทเรียนน่าสนใจ การให้คนมาก่อนนั่งอยู่ด้านหน้าเพื่อ ความเป็นระเบียบ และการใช้คำพูดผิด คำพูดออกตัวหรือเชิง ไม่มั่นใจเพื่อกระตุ้นการคิดของนักเรียน 3) หลักสูตรแฝงที่ ้เกิดขึ้นมีทั้งหลักสูตรแฝงด้านบวกคือสิ่งที่นักเรียนรับรู้นั้นส่งผล ดีต่อนักเรียน เช่น การทำงานทุกอย่างควรมีเป้าหมายชัดเจน เป็นการรับรู้จากการแจ้งวัตถุประสงค์ ต้องเข้าเรียนและตั้งใจ เรียนถึงจะทำข้อสอบได้เป็นการรับรู้จากการทดสอบทุกครั้ง หลังสอน สร้างแรงบันดาลใจเกิดจินตนาการเป็นการรับรู้จาก

การประดับรูปภาพในห้อง รู้ว่าต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น เป็นการรับรู้จากการติดตามงานส่งล่าช้าโดยประกาศรายชื่อ ทำให้รู้สึกมั่นใจกล้าแสดงออกมากขึ้นเป็นการรับรู้จากการพยัก หน้า และหลักสูตรแฝงด้านลบคือสิ่งที่นักเรียนรับรู้นั้นไม่ส่งผล ดีต่อนักเรียน เช่น รู้สึกหมดกำลังใจเพราะสู้คนเก่งไม่ได้เป็น การรับรู้จากการให้รางวัลคนเก่ง ห้องเรียนรกไม่เป็นระเบียบ เป็นการรับรู้จากการติดประโยค/ข้อความภาษาในห้อง ไม่มี สมาธิในการเรียนเป็นการรับรู้จากการเดินไปมาในห้อง ตลอดเวลาขณะสอน และ ไม่เชื่อมั่นในตัวครูเป็นการรับรู้จาก พูดผิด คำพูดออกตัวหรือเชิงไม่มั่นใจ

Research Title The Phenomenon Studied of Hidden

Curriculum in the Context of

Learning Area of Arts.

Researcher Duangta Namwongsa

Research Consultants Asst.Prof.Dr. Prasopsuk Rittidet

Major Advisor

Asst.Prof.Dr. Poosit Boontongtherng

Co-advisor

Organization Faculty of Education

Program

in Curriculum and Instruction

Rajabhat Maha Sarakham University

Year 2016

ABSTRACT

This research aimed were to 1) study phenomena and a probability of phenomena occurrences in the context of learning management of an arts learning content cluster, 2) study teacher expectations and student perceptions according to the teacher expectations from phenomena in the context of learning management of an arts learning content cluster and 3) study a hidden curriculum occurred from the phenomena in the context of learning management of an arts learning content cluster. Data collection was used a learning plan analysis, a teaching observation, an interview, and questionnaire responses. The informants included 35 teach and 80 students form schools under teaching profession development network at Rajabhat Maha Sarakham University, selected using the purposive sampling technique. Research instruments included a learning plan analysis form, a teaching observation form, a teacher interview

form, a student interview form, a teacher questionnaire and a student questionnaire, The collected data were analyzed using a frequency, a probability and a percentage.

The major findings reveled the following: 1) There were 5 areas of a phenomenal diversity in the context of learning management of an arts learning content cluster: instructional activities: measurement and evaluation; media, environment and resources for learning; teacher performance pattern; and teacher symbolic language. The phenomena and the highest probability percentage of phenomena occurrences in each area as perceived by the teachers were: objective instruction, assignment submission date, usage of multimedia, polite dressing, and usage of a "teacher" word for representing the teacher. 2) A majority of the students showed perceptions relevant to the teacher expectations. The highest percentage of teacher expectations in each area included: sub-testing for evaluating the student basic knowledge, a studentstudent evaluation for evaluating one-self and other students, usage of multimedia for learning interest, the first comer sitting in front of the class for order, and

- usage of wrong words or untrustworthy words for stimulating the student thinking.
- 3) Hidden curricula consisted of a positive hidden curriculum and a negative hidden curriculum, For a positive hidden curriculum-what the student perceived results in a good performance, these were: working with clear goals perceived by objective instruction, classroom attendance and attentiveness for passing the examination perceived form each test feedback, building inspiration and making imagination perceived form posted pictures in the classroom, having more responsibility perceived from the list of those who made late assignment submission, more confidence in showing expression perceived from nodding. And for a negative hidden curriculum-what the student perceived does not result in a good performance, these were: feeling of loss of cheerfulness due to incapability in competing with the high achievers perceived from rewarding the high achievers, disorganized and untidy classroom perceived from posted sentences / passages in the classroom, non-concentration in learning perceived from working around in the classroom during instruction, and making untrustworthy in the teacher

perceived from the teacher made mistake speaking or untrustworthy speaking.